

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 4To/61/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7714010225
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislav Sojka, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7714010225.5

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Stanislava Sojku, PhD. a sudcov JUDr. Františka Ševčoviča a JUDr. Mateja Čintalu, na verejnom zasadnutí konanom dňa 24. septembra 2025, v trestnej veci obžalovaného A. B. a spol., pre trestný čin skrátenia dane podľa § 148 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. a iné, o odvolaní prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Michalovce zo dňa 25.3.2025 sp. zn. 3T/62/2014 takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods.1 písm. f), ods.2 Tr. por. z r u š u j e napadnutý rozsudok vo výroku o náhrade škody.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uznal obžalovaného A. B. za vinného zo spolupáchateľstva prečinu daňového podvodu podľa § 20, § 277a ods. 1 Tr. zák. účinného od 6.8.2024 na tom skutkovom základe, že

dňa 22.1.2003 v C., obžalovaný - t.č. zosnulý A. A. ako výlučný majiteľ a konateľ firmy D., E.. C., po predchádzajúcej vzájomnej dohode s obžalovanými A. B. a C. F., vyhotoviac fiktívne účtovné doklady a predstierajúc uskutočnenie sprostredkovateľskej činnosti pri predaji tabaku, na vtedajšom Daňovom úrade Michalovce podali daňové priznanie firmy D., E.. C. pre daň z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiaca december 2002, v ktorom uplatnili vyplatenie nadmerného odpočtu tejto dane, neoprávnene zvýšeného o čiastku 101731,06 € (3 064 750,- Sk), a to na základe fiktívnych dodávateľských faktúr firmami E. G., E.. G. F. H. G., E.. G. č. 02/1212- z 12.12.2002, 02/12/02-1 z 02.12.2002, 02/12/09-1 z 09.12.2002, 02/12/12-1 z 12.12.2002 a 02/12/16-1 zo 16.12.2002, pričom nadmerný odpočet v uplatnenej výške bol dňa 24.02.2003 poukázaný na bankový účet firmy D., E.. C., spôsobiac tak pre Daňový úrad Košice, pobočka Michalovce škodu vo výške 101 731,06 €.

Za to okresný súd uložil obžalovanému A. B. podľa § 277a ods. 1 Tr. zák. účinného od 6.8.2024, za použitia § 37 písm. m) Tr. zák. účinného od 6.8.2024 trest odňatia slobody v trvaní 12 (dvanásť) mesiacov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 50 ods. 1 Tr. zák. účinného od 6.8.2024 súd výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní 24 (dvadsaťštyri) mesiacov.

Podľa § 56 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. účinného od 6.8.2024 súd uložil obžalovanému aj peňažný trest vo výmere 3.000,-(tritisíc) €.

Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. účinného od 6.8.2024 pre prípad úmyselného marenia výkonu peňažného trestu uložil obžalovanému náhradný trest odňatia slobody v trvaní 5 (päť) mesiacov.

Podľa § 83 ods. 1 písm. e) Tr. zák. účinného od 6.8.2024 súd zhabal vec, a to:

- zaistený tabak rôznych značiek v celkovom množstve 66 390,0 kg balený v rôznych malospotrebiteľských baleniach po 150 g a 250 g.

Podľa § 83 ods. 2 Tr. zák. účinného od 6.8.2024 vlastníkom zhabanej veci sa stáva štát.

S poukazom na právoplatne uznanú vinu obžalovaného C. F., nar. XX.X.XXXX A. G., trvale bytom ul. H. X, G., t.č. na neznámom mieste, rozsudkom Okresného súdu Michalovce, sp. zn. 3T/62/2014 zo dňa 18.5.2023 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4To/78/2023 zo dňa 11.9.2024, podľa § 37 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. s prihliadnutím k ust. § 40 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 31.8.2003 a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd súd upustil od uloženia súhrnného trestu, nakoľko súhrnný trest uložený mu rozsudkom Okresného súdu Trnava dňa 1.12.2005 vo veci sp. zn. 5T/175/2005 právoplatný 21.2.2009 v trvaní 2 (dvoch) rokov a 6 (šesť) mesiacov nepodmienečne so zaradením do 1. nápravno-výchovnej skupiny pokladal za dostatočný.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. I. J. D., so sídlom K. X, D. XXX XX, s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie prokurátor, a to proti výroku o náhrade škody, ktorým bol Daňový úrad Košice odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Prokurátor zahlásené odvolanie odôvodnil tým, že v daňovom konaní bola daňovým subjektom právnická osoba odlišná od obžalovaného stíhaného v trestnom konaní. Vzhľadom na uvedené zaviazanie k náhrade škody páchatela stíhaného skutku, v ktorom je škodový následok konkrétne špecifikovaným sumou aj poškodenou osobou, nie je dôvodom na nezaviazanie k náhrade škody spôsobenej daňovým trestným činom, ktorá ako je zo spisu zrejmé, doposiaľ nikým uhradená nebola, nakoľko v opačnom prípade by to viedlo k zániku trestnosti skutku.

Podľa § 124 ods. 4 Tr. zák. škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj skrátaná, neodvedená alebo nezaplatená daň, clo alebo poisťné, neoprávnene vrátená daň z pridanej hodnoty alebo spotrebná daň, neoprávnene získaný alebo použitý nenávratný finančný príspevok, subvencia, dotácia, alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu Európskej únie, rozpočtu spravovaného Európskou úniou alebo v mene Európskej únie, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce.

Posudzovaný prípad je prípad závažnej, organizovanej ekonomickej trestnej činnosti, pričom obžalovaní spôsobili Slovenskej republike škodu vo výške 101.731,06 €. Súd poškodeného s náhradou škody odkázal na civilné konanie.

Toto odkázanie poškodeného s náhradou škody na civilné konanie je však bez akéhokoľvek praktického významu. Vzhľadom na aktuálne znenie § 124 ods. 4 Tr. zák., ktorý na účely Trestného zákona považuje za škodu aj neoprávnene vrátenú daň z pridanej hodnoty, je zrejmé, že škodu spočívajúcu v neoprávnene, podvodne vrátenej DPH si môže poškodený uplatniť len v trestnom konaní.

Civilnou žalobou o náhradu škody nie je možné uplatňovať škodu, ktorá spočíva v neoprávnenom vrátení DPH. Dal do pozornosti aj zjednocovacie stanovisko NS SR č. 71/2017, podľa ktorého si poškodený nemôže uplatňovať civilnou žalobou škodu, ktorá spočíva v neoprávnenom vrátení DPH. Zastavenie trestného stíhania tak bude znamenať, že spáchanie tohto závažného ekonomického trestného činu, ktorého následkom je podvodné odcudzenie prostriedkov štátneho rozpočtu v hore uvedenej výške nebude mať pre obžalovaných akýkoľvek následok v podobe majetkovej ujmy, ako by mohla byť náhrada škody, peňažný trest, prepadnutie majetku a pod.

Poškodený stratí akúkoľvek možnosť domôcť sa náhrady spôsobenej škody.

Naopak, ako je už uvedené hore, rozhodnutie súdu o vine obžalovaných je jedinou možnosťou, ako sa môže poškodený domôcť náhrady škody.

Odkázanie nároku na náhradu škody na civilné konanie by znamenalo uprednostnenie práv obžalovaných pred právami poškodeného.

Z uvedených dôvodov navrhol, aby Krajský súd v Košiciach v zmysle § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. napadnutý výrok o náhrade škody ako nezákonný zrušil a prikázal Okresnému súdu v Michalovciach, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Na podklade takto podaného odvolania súd v zmysle ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výroku rozsudku, proti ktorému odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a zistil nasledovné:

V prípade dane z pridanej hodnoty ide o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. Daňovým subjektom, ktorý má vlastnú daňovú povinnosť a má platiť daň, je právnická osoba (obchodná spoločnosť). Ak totiž zdaniteľnou osobou a platiteľom DPH pri trestnom čine neodvedenia dane a poistného podľa § 277 Tr. zák. alebo nezaplatenia dane podľa § 278 Tr. zák. je právnická osoba a trestná zodpovednosť páchatela ako jej konateľa sa odvodzuje od ustanovenia § 128 ods. 8 Tr. zák., tak i v prípade, že táto fyzická osoba nesplnením povinnosti zaplatiť DPH, vyplývajúcej zo zákona pre právnickú osobu naplní skutkovú podstatu niektorého z uvedených trestných činov, nemožno z toho vyvodiť aj záver, že uvedená zákonná povinnosť právnickej osoby sa stala povinnosťou alebo osobným záväzkom, resp. dlhom konateľa tejto právnickej osoby.

Je nutné konštatovať, že atribúty, resp. postavenie štatutárneho orgánu – konateľa obchodnej spoločnosti, či jej majiteľa výlučného alebo spolumajiteľa nespĺňal ani jeden z obžalovaných F. a B.. Tendencie správcu dane získať finančné prostriedky od týchto dvoch obžalovaných (teda od osôb odlišných od daňového subjektu, ktorému bol nadmerný odpočet vyplatený, teda právnickej osobe), sú preto pochopiteľnou snahou získať náhradu škody aspoň od osoby, ktorá bola označená ako páchatel(-lia) daňového trestného činu, ako okolnosťou, z ktorej by vyplývala právomoc civilného súdu na konanie vo veci, teda aj právomoc trestného súdu rozhodovať o uplatňovaných nárokoch správcu dane v adhéznom konaní.

Majetkové nároky štátu, vyplývajúce z predpisov o jednotlivých druhoch daní, o ktorých vo svojej pôsobnosti prvotne rozhoduje príslušný správny orgán postupom podľa Daňového poriadku (zákon č. 563/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov), vrátane nároku, ktorý vyplýva z daňovníkom neoprávnené uplatneného nároku na vrátenie zaplatenej dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane, majú administratívnoprávnu povahu a rozhodnutia o nich podliehajú prieskumu správneho súdu podľa Správneho súdneho poriadku (zákon č. 162/2015 Z. z. v znení zákona č. 88/2017 Z. z.). Súd o ich priznaní nerozhoduje ani v konaní podľa Civilného sporového poriadku - zákon č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z., nakoľko nejde o vec patriacu do pôsobnosti súdov.

Napokon v predmetnom konaní si poškodený subjekt, konkrétne Daňový úrad Košice uplatnil nárok na náhradu škody v podobe konkrétnej sumy za vyplatený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty a sumy za nadmerný odpočet, ktorý vyplatený nebol. V danom prípade vo vzťahu ku vyplatenému nadmernému odpočtu si daňový úrad v rámci vlastnej právomoci rozhodol o povinnosti vrátiť nadmerný odpočet, ktorý bol aj predmetom exekučného konania, ale neúspešne - s negatívnym výsledkom. Vzhľadom ku skutočnosti, že o vyplatenom nadmernom odpočte už bolo daňovým úradom rozhodnuté v zmysle daňových právnych predpisov (Daňového poriadku), a toto administratívnoprávne rozhodnutie podlieha prieskumu správneho súdu v zmysle Správneho súdneho poriadku, nebolo možné o tomto nároku podľa názoru krajského súdu rozhodnúť duplicitne aj v adhéznom konaní.

Daňové orgány mali dostatočný priestor na uplatnenie svojho nároku, disponovali prostriedkami a mali právne možnosti, ktorými sa mohli domôcť svojho nároku, pričom v rámci svojej jurisdikcie neboli úspešní.

Paradoxne právny názor krajského súdu a tým nemožnosť odkázať poškodený subjekt - daňový úrad na civilný proces potvrdil aj prokurátor, ako podávateľ riadneho opravného prostriedku vo vzťahu ku výroku o náhrade škody, ktorý v rámci odvolania konštatuje, že civilnou žalobou o náhradu škody nie je možné uplatňovať nárok na škodu, ktorá spočíva v neoprávnenom vrátení DPH.

Krajský súd v súvislosti s adhéznym konaním, ktoré je súčasťou trestného konania poukazuje a pripomína, že predmetom adhézneho konania môžu byť len súkromnoprávne nároky, ktoré vznikajú zo súkromnoprávných vzťahov, a nie aj nároky verejnoprávne, ktoré vznikajú v oblasti verejného práva. To napokon vyplýva aj z toho, že v negatívnom prípade súd v trestnom konaní podľa § 288 ods. 1 Tr. por.

odkáže poškodeného na civilný proces, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom (týmto iným príslušným orgánom však v daňových trestných veciach nie je možné rozumieť daňové orgány, navyše bolo by nelogické, aby súd odkazoval poškodenú Slovenskú republiku, ktorú v trestnom konaní zastupuje správca dane, na konanie vykonávané pred správcom dane). V zásade teda platí, že v adhéznom konaní je možné prejednať a rozhodnúť len taký nárok, ktorý by mohol prejednať a rozhodnúť súd v civilnom konaní, t.j. musí ísť o nárok, ktorý by inak podliehal právomoci súdu v zmysle civilných kódexov. Súd v trestnom konaní de facto aj de iure nahrádza v rámci adhézneho konania súd civilný.

Z uvedeného vyplýva, že ak ide o nárok poškodeného, ktorý vyplýva z verejnoprávných vzťahov (napr. zo vzťahov upravených daňovými normami), tak ide o nárok, ktorý nespadá do právomoci civilného súdu, pretože takéto nároky sa spravidla prejednávajú a rozhodujú v správnom konaní pred príslušným správnym orgánom (napr. v daňovom konaní pred správcom dane).

V súvislosti s daňovým vzťahom medzi daňovým subjektom a štátom je potrebné uviesť, že ide o súčasť finančno-právnych vzťahov, ktoré sú upravené finančno-právnymi normami majetkového charakteru a mocenskej povahy, vznikajúce vo sfére finančnej činnosti štátu (resp. obce alebo VÚC). Finančno-právne vzťahy, ktoré vznikajú v oblasti verejného práva, možno od iných vzťahov finančnej povahy, ktoré vznikajú vo sfére súkromného práva, odlíšiť tak, že vo finančno-právnych vzťahoch, ktoré vznikajú v oblasti verejného práva, nemajú subjekty rovnocenné postavenie, finančno-právne vzťahy sú upravené kogentnými normami, ktoré účastníci nemôžu modifikovať podľa svojej vôle, pri porušení povinnosti nastupujú represívne sankcie.

V prípade škody ako takej, ktorá vzniká štátu pri daňových trestných činoch po zmene právnej úpravy, tak je zrejmé, že podkladom na jej vznik sú práve daňovo-právne vzťahy medzi štátom (zastúpeným správcom dane) a iným subjektom, ktoré vznikli v prostredí verejného práva a o ktorých spravidla rozhoduje správny orgán (správca dane). Až právoplatné rozhodnutie správcu dane možno napadnúť v konaní pred súdom v rámci správneho súdnictva. Ak teda došlo ku škode protiprávnym konaním určitého daňového subjektu, ktoré napĺňa znaky skutkovej podstaty daňového trestného činu, malo by byť v zásade na správcovi dane, aby sa s touto skutočnosťou vysporiadal v rámci daňového konania, nakoľko škoda na majetku Slovenskej republiky vznikla primárne v príčinnej súvislosti s porušením mimotrestnej (daňovej) právnej úpravy.

Škodu spôsobenú daňovým trestným činom je možné uložiť nahradiť v daňovom konaní a nie v adhéznom konaní.

Na závere podľa predchádzajúcich odsekov nič nemení okolnosť, že dotknutý majetkový nárok (s daňovým hmotnoprávnym podkladom) kvantitatívne zodpovedá pri daňovom trestnom čine, ktorý je predmetom trestného konania, kvalifikačnému momentu rozsahu činu (znaku objektívnej stránky skutkovej podstaty pri daňových trestných činoch podľa § 276 až § 278 Trestného zákona).

V predmetnej trestnej veci však krajský súd poukazuje na ďalšiu podstatnú skutočnosť, a to konkurenciu dvoch trestných zákonov, toho „nového“ s účinnosťou od 06.08.2024 a toho „starého“ s účinnosťou do 05.08.2024, resp. ešte staršieho, a to vo vzťahu k dvom spolupáchateľom daňovej trestnej činnosti, kde u jedného z nich (obžalovaného F.) je vina právoplatná v zmysle starého Trestného zákona, dokonca zák. č. 140/1961 Zb. V prípade rozhodnutia o zaviazaní dvoch spolupáchateľov k náhrade škody, ako to požaduje prokurátor, resp. odkázania poškodeného subjektu s nárokom na náhradu škody na civilný proces, by vznikla pomerne bizarná a absurdná situácia, kedy by spolupáchatelia boli spoločne a nerozdielne povinní nahradiť škodu poškodenému subjektu, resp. by boli v civilnom procese pasívne legitimovaní, pričom v prípade jedného z nich (obž. F.) bola uznaná vina pre daňový trestný čin, kde neoprávnene uplatnená daň nebola za účinnosti tohto Trestného zákona škodou.

Aj v tomto prípade je nutné poukázať na právny princíp Beneficium cohaesionis, ktorého účelom je zabezpečiť spravodlivosť a jednotnosť rozhodnutia vo veciach, kde sú dôvody rozhodnutia spoločné pre viaceré osoby (spolupáchateľov).

Zhrnúc vyššie uvedené by v tomto prípade podľa názoru krajského súdu nebolo zákonné, správne a dôvodné zaviazať k náhrade škody spoluobžalovaných, z ktorých navyše jeden bol uznaný za vinného z trestného činu, kde neexistovala škoda, resp. kde už bolo rozhodnuté správcom dane o totožnom

nároku v daňovom konaní a ani odkazovať s nárokom na náhradu škody poškodený subjekt na taký druh konania pred súdom, kde nie je možné takýto druh sporu prejednať.

Vzhľadom na vyššie uvedené, rozhodol krajský súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.